

**СТРАТЕГИЈА СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2018. – 2023.**

1. Увод

Дефинисање Стратегије спољне политике Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Стратегија) је свеобухватан и захтјеван процес. Поред чињенице да је за процес од круцијалне важности укључење свих министарстава у Савјету министара Босне и Херцеговине и других релевантних институција у Босни и Херцеговини, као и одржавање јавних консултација са академском заједницом, невладиним и пословним сектором, дефинисање Стратегије је свеобухватно и зато што неминовно подразумијева додатне активности које би требало да омогуће и унаприједи њено спровођење (а то су доношење *lex specialis* Закона о спољним пословима Босне и Херцеговине, анализа и рационализација дипломатско-конзуларне мреже и унутрашње организације Министарства спољних послова Босне и Херцеговине, као и израда Стратегије за промоцију извоза и привлачење страних директних улагања Босне и Херцеговине). Сваки од ових корака је условљен оним претходним и међусобно су испреплетени када је у питању само спровођење Стратегије.

Препознавајући и антиципирајући актуелна глобална кретања и изазове, Предсједништво Босне и Херцеговине се одлучило на ревизију „Општих праваца и приоритета за спровођење спољне политике Босне и Херцеговине” из 2003. године. Предсједништво Босне и Херцеговине је на својој 24. редовној сједници одржаној 05.05.2016. године, задужило Министарство спољних послова Босне и Херцеговине да, у сарадњи са релевантним институцијама Босне и Херцеговине, приступи изради Стратегије. Закључком је формирана Радна група за израду Стратегије која се задужује да Предсједништву Босне и Херцеговине достави начела и план за израду Стратегије, укључујући модалитете обављања консултација са представницима институција Босне и Херцеговине, спољним експертима и представницима академске заједнице и релевантних невладиних организација.

Стратегија би требала да постави шири оквир и смјернице за дјеловање релевантних институција Босне и Херцеговине у спољнополитичком домену. Како би спровођење Стратегије било задовољавајуће, неопходно је да Министарство спољних послова Босне и Херцеговине сваке двије године припреми приједлог акционог плана спровођења Стратегије са детаљним циљевима и приоритетима који, према својим уставним надлежностима, усваја Предсједништво Босне и Херцеговине.

Стратегију су дужне спроводити институције у Босни и Херцеговини, којима ове надлежности припадају у складу са Уставом Босне и Херцеговине и релевантним законима.

Министарство спољних послова Босне и Херцеговине такође је обавезно континуирано пратити спровођење Стратегије, у складу са донесеним акционим плановима те о ефикасности спровођења извјештавати Предсједништво Босне и Херцеговине једном годишње и истовремено предлагати мјере за евентуално редефинисање Стратегије, као и за побољшање ефикасности њеног спровођења.

Ажурирање постојећих смјерница неопходно је како би се активности усагласиле са значајним промјенама домаћег и спољног контекста у претходном периоду.

Од доношења документа Предсједништва Босне и Херцеговине који носи назив „Општи правци и приоритети за спровођење спољне политике Босне и Херцеговине” из 2003. године, дошло је до значајних политичких, економских и друштвених промјена, како у самој Босни и Херцеговини, тако и на међународном плану. Неке од глобалних,

регионалних и унутрашњих промјена које спољна политика Босне и Херцеговине треба узети у обзир, су сљедеће:

- привредна нестабилност;
- посљедице тзв. Арапског прољећа довеле су до нових конфликтних тачака на Блиском истоку и шире;
- растући проблем тероризма и радикализма у свијету;
- избјегличка криза;
- захлађење односа западних сила и Руске Федерације;
- погоршани односи у региону Перзијски залив;
- економски и политички раст Народне Републике Кине те јачање и других земаља у развоју;
- изазови са којима се сусреће Европска унија;
- излазак Уједињеног Краљевства из Европске уније;
- Хрватска постала чланица Европске уније, земље у сусједству добиле кандидатски статус;
- Црна Гора постала пуноправна чланица НАТО-а;
- напредак Босне и Херцеговине на путу европских интеграција и унапређење структуралне сарадње са НАТО-ом.

Нормативни оквир

У сврху ефикасног спровођења Стратегије и константног адекватног праћења предвиђених активности од стране надлежних тијела, нужно је сачинити свеобухватну анализу квалитета и усклађености укупног нормативно-правног оквира за спољну политику, како би се направиле нужне корекције и допуне истог, у складу са потребама ове Стратегије, односно са циљем јачања претпоставки за експедитивнију и ефикаснију реализацију спољнополитичких циљева.

2. Основе стратегије спољне политике Босне и Херцеговине

Начела спољне политике Босне и Херцеговине

Спољна политика Босне и Херцеговине заснива се на отворености, равноправности, заштити и промоцији властитих основних уставних начела и, према томе, заступање, уважавање и поштовање начела уставности, суверенитета, територијалног интегритета и владавине права у свим аспектима односа са међународним партнерима, уз поштовање обостраних интереса.

У том смислу, за кредибилитет спољне политике Босне и Херцеговине и њено легитимно спровођење, свако иступање спољнополитичког карактера у име Босне и Херцеговине, треба бити засновано на начелу консензуса, у складу са уставним уређењем Босне и Херцеговине.

У исто вријеме, Босна и Херцеговина кроз спровођење својих спољнополитичких циљева, треба да дјелује у складу са обавезама које проистичу из закључених и прихваћених споразума и других међународних инструмената те чланства у међународним организацијама и асоцијацијама. Начела спољне политике Босне и Херцеговине се такође

огледају и у поштовању и примјени начела реципроцитета, као и начела мирољубиве сарадње и немијешања у унутрашње послове других држава.

Реализацијом предметне Стратегије, Босна и Херцеговина оствариће позицију активног и кредибилног субјекта на међународном плану.

Босна и Херцеговина наглашава своју опредељеност за рјешавање међудржавних несугласица мирним путем, уз поштовање начела међународног права. Уз то, Босна и Херцеговина се залаже за конструктиван дијалог при тражењу обострано прихватљивих рјешења за сва отворена питања, што уједно представља један од њених основних спољнополитичких приоритета.

Босна и Херцеговина баштини и константно развија основне вриједности поштовања људског достојанства, слобода, демократије, једнакости, владавине права и поштивања људских права. Поштивање и заштита људских права и основних слобода, али и борба против свих облика насилног екстремизма, су такође приоритетна начела спољне политике Босне и Херцеговине, чије се остваривање огледа кроз интензивирање активности на мултилатералном плану те правовремено и досљедно спровођење свих међународно преузетих обавеза, као и осигурање највиших стандарда заштите људских права и основних слобода кроз доношење и спровођење домаћих прописа.

Начела спровођења спољне политике Босне и Херцеговине су ефикасност рада, одговорност за резултате и транспарентност, у складу са општеприхваћеним принципима међународног права и општим начелима дипломатске праксе.

Институционални оквир спољне политике Босне и Херцеговине

Вођење спољне политике Босне и Херцеговине заснива се на члану V Устава Босне и Херцеговине и, у складу са истим чланом, у надлежности је Предсједништва Босне и Херцеговине.

Предсједништво Босне и Херцеговине, у својој уставној надлежности, има представљање Босне и Херцеговине у међународним и европским организацијама и институцијама, тражење чланства у оним међународним организацијама и институцијама у којима Босна и Херцеговина није члан те вођење преговора за закључење међународних споразума у име Босне и Херцеговине, отказивање и, уз сагласност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, ратификовање таквих споразума.

Према горе наведеном члану Устава, Предсједништво Босне и Херцеговине је такође надлежно за именовање амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине.

Према одредбама Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, Министарство спољних послова Босне и Херцеговине, према смјерницама Предсједништва Босне и Херцеговине, надлежно је првенствено за спровођење утврђене спољне политике Босне и Херцеговине, развој међународних односа, заступање Босне и Херцеговине у дипломатским односима, непосредну комуникацију са страним дипломатско-конзуларним представништвима (ДКП) акредитованим у Босни и Херцеговини, сарадњу са међународним организацијама, усмјеравање и усклађивање рада ДКП-а Босне и Херцеговине у иностранству, припремање и организовање међународних посјета и сусрета, припремање билатералних и мултилатералних споразума, обављање

послова у вези са заштитом права и интереса држављана Босне и Херцеговине на сталном и привременом боравку у иностранству и домаћих правних лица у иностранству, затим, у сарадњи са надлежним министарствима и институцијама Босне и Херцеговине, праћење међународних економских кретања те подстицање, развијање и усклађивање сарадње са дијаспором из Босне и Херцеговине.

У циљу постизања горе наведеног, потребно је континуирано усавршавање дипломатских кадрова, што, поред интензивне сарадње са дипломатским академијама земаља партнера, подразумева и предузимање потребних корака од стране Министарства спољних послова Босне и Херцеговине за успостављање Дипломатске академије Министарства спољних послова Босне и Херцеговине.

Комисија за спољне послове Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, као дио законодавног тијела, задужена је за надзор над спровођењем спољне политике Босне и Херцеговине, прати и контролише вођење спољне политике Предсједништва Босне и Херцеговине и Савјета министара Босне и Херцеговине те разматра питања међупарламентарне сарадње са одговарајућим комисијама парламената других земаља.

У спровођењу спољне политике Босне и Херцеговине, у оквиру својих уставних и законских надлежности, поред наведених учествују и друге институције и организације.

Стубови спољне политике Босне и Херцеговине

Стубови спољне политике Босне и Херцеговине су стратешки правци дјеловања спољне политике Босне и Херцеговине на основу наведених начела и институционалног уређења, а у оквиру којих ће се радити на остваривању приоритета и циљева. Неопходно их је посматрати, не као статичне описе спољне политике, већ као динамичке трајекторије и усмјерења унутар којих се развијају активне политике према Европској унији, НАТО-у, региону, глобалним питањима, међународним организацијама и сл. Утолико се приоритети и садржаји стубова увелико преплићу и међусобно надопуњавају, али уједно осликавају комплексност међународних односа данас и позиције мањих земаља унутар тих односа.

На основу наведених глобалних, регионалних и локалних промјена те на основу анализе тренутне позиције Босне и Херцеговине у Европи и свијету, као и на основу политичког консензуса о будућности Босне и Херцеговине у међународним односима, стубови спољне политике Босне и Херцеговине су сљедећи:

- а) безбједност и стабилност,
- б) економски просперитет,
- в) заштита интереса држављана Босне и Херцеговине у иностранству и међународноправна сарадња,
- г) промоција Босне и Херцеговине у свијету.

Евидентно је да стубови спољне политике Босне и Херцеговине нису изоловани сегменти, већ један цјеловит и комплексан систем у којем се његови појединачни аспекти надопуњују. Тако је, на примјер, безбједност и стабилност Босне и Херцеговине предуслов за јачање економске активности и побољшање животног стандарда, што уједно води унапређењу спољнополитичке позиције и угледа Босне и Херцеговине у свијету.

а) Безбједност и стабилност

Безбједност и стабилност Босне и Херцеговине, њеног непосредног сусједства, европског континента, али и читавог свијета, је неопходан предуслов за економски и културни развој, међународну трговину, као и за квалитетну билатералну и мултилатералну сарадњу у разним областима са другим државама. У данашњем свијету, безбједност и стабилност суверених држава угрожавају се на традиционалне, али и врло нетрадиционалне начине од стране различитих актера на међународном плану, што указује да њихова спољнополитичка димензија постаје све значајнија. Растућа неконвенционалност пријетњи стабилности и безбједности захтијева свеобухватне одговоре.

Стабилност Босне и Херцеговине, у домену уставних основа спољне политике, је првенствено условљена потпуним и досљедним спровођењем Дејтонског мировног споразума и његовог Анекса IV, односно Устава Босне и Херцеговине.

- **Европска унија**

Један од главних стратешких циљева Босне и Херцеговине је пуноправно чланство у Европској унији. Босна и Херцеговина, као потписница Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) са Европском унијом те као земља која је предала захтјев за чланство у Европској унији и одговоре на Упитник Европске комисије, тежи ка добијању статуса кандидата у што скоријем року, а потом и отварања приступних преговора о чланству. Институције Босне и Херцеговине надлежне за спровођење спољне политике Босне и Херцеговине, посветиће додатну пажњу активностима које слиједе након добијања статуса кандидата, како би се преговорима са Европском унијом приступило са адекватном припремом и са усаглашеним ставовима. У овом смислу, неопходно је да сви нивои власти у Босни и Херцеговини, у складу са својим уставним надлежностима, дјелујући и кроз тијела успостављена Механизмом координације за европске интеграције, испуне све потребне обавезе, како је то већ регулисано Мастер планом интегрисања Босне и Херцеговине у Европској унији који је усвојило Предсједништво Босне и Херцеговине. Посебна пажња ће бити посвећена иницијативама поменутих у документу који је дана 06.02.2018. године од стране Европске комисије представљен Европском парламенту у Стразбуру, а који носи назив „Кредибилна перспектива проширења и појачан ангажман Европске уније на Западном Балкану“. Предметне иницијативе се односе на:

- појачану подршку владавини права;
- појачан ангажман у области безбједности и миграција;
- подршку социоекономском развоју;
- унапређење транспортне и енергетске повезаности;
- дигиталну Агенду за Западни Балкан;
- подршку помирењу и добросусједским односима.

С обзиром на неупитну перспективу чланства Босне и Херцеговине у Европској унији, Босна и Херцеговина треба активно да прати Заједничку спољну и безбједносну политику Европске уније. У том смислу, потребно је додатно унаприједити систем придруживања спољнополитичким изјавама и рестриктивним мјерама Европске уније према трећим земљама и субјектима. То, свакако, подразумева уску интерресорну сарадњу и заједничку процјену ризика.

Полазећи од чињенице да је интеграција у Европској унији комплексан процес у којем се испреплићу унутрашња и спољна политика, дипломатија Босне и Херцеговине ће у контексту ЕУ интеграција пратити унутрашње политичке, економске и друштвене реформе и кроз појачане дипломатске активности и интерпретацију дешавања у Босни и Херцеговини, промовисати постигнути напредак, заговорати наставак подршке Европској унији и њених земаља чланица те наглашавати важност проширења Европске уније за Босну и Херцеговину, Западни Балкан, али и за саму Европску унију. Стога, поред интензивнијих посјета институцијама Европске уније те активног учешћа на што је могуће више конференција, округлих столова, предавања и слично, нужно је интензивирати и међусобне билатералне посјете са земаљама чланицама те подстицати и омогућити стално дјеловање дипломатско-конзуларне мреже у овом смјеру. Билатерална подршка у земаљама чланицама ће и у наредном периоду бити од велике важности за Босну и Херцеговину, не само код доносиоца одлука, већ и код шире јавности, па је стога неопходно интензивирати и активности дипломатско-конзуларне мреже у области јавне дипломатије. Укратко, потребно је повећати видљивост Босне и Херцеговине у Бриселу и земаљама чланицама кроз промоцију позитивних развоја у Босни и Херцеговини и регији. Важно је подстицати дјеловање представништва са свих нивоа власти из Босне и Херцеговине при одговарајућим тијелима Европске уније и њихову сарадњу са надлежним нивоима власти земаља чланица Европске уније, посебно у циљу ефикаснијег искориштавања финансијске помоћи Европске уније и њених земаља чланица.

Потребно је такође, у што већој мјери, заједнички искористити предвиђену финансијску подршку Европске уније и њених земаља чланица, у свим областима, а што ће директно утицати на инфраструктурно повезивање, односно на интензивнију економску сарадњу. Нужно је да ресорне институције разраде планове и микро стратегије за што ефикасније кориштење програма заједнице којима Босна и Херцеговина има приступ.

То ће омогућити, не само повлачење значајних средстава из ЕУ фондова, него и квалитетнију припрему за виши ниво интеграције у перспективи.

• **НАТО**

Наставак спровођења активности у односу на НАТО, остаје приоритет институција Босне и Херцеговине. Приоритетне активности биће првенствено усмјерене ка активацији и спровођењу МАП-а. Активација МАП-а, за коју постоји широк политички консензус у Босни и Херцеговини, омогућава да сви субјекти одбране у Босни и Херцеговини (у оквиру властите уставне и законске надлежности) наставе са спровођењем активности у односу на НАТО, које су утврђене Законом о одбрани Босне и Херцеговине. Активирањем МАП-а, Босна и Херцеговина ће додатно унаприједити своје институције и своју ефикасност у домену одбране и безбједности те тако и додатно афирмисати Босну и Херцеговину као сигурну и пожељну земљу за стране инвестиције.

Од уласка Босне и Херцеговине у НАТО Програм Партнерство за мир (PfP) у 2006. години, учињено је много на достизању стандарда неопходних за остварење горе наведених циљева. У предметни процес су, поред Министарства одбране Босне и Херцеговине, сада укључене скоро све институције Босне и Херцеговине. Интензивираће се сарадња са НАТО-ом не само у војно-одбрамбеној димензији, него и у активностима које произилазе из свеобухватног поимања безбједности: економска димензија безбједности, транспорт, владавина права, борба против корупције, природне непогоде, борба против савремених и неконвенционалних безбједносних пријетњи, *cyber* одбрана и

слично. Дипломатско-конзуларна мрежа Босне и Херцеговине ће посебан акценат у својим активностима ставити на испуњење овог спољнополитичког приоритета.

Босна и Херцеговина ће у међувремену, кроз проактиван приступ наставити да максимално користи све механизме и инструменте сарадње са НАТО-ом које јој стоје на располагању, нпр. даље спровођење Индивидуалног партнерског акционог плана (IPAP), Процеса плана и ревизије (PARP), Индивидуалног партнерског програма сарадње (IPSP), спровођење комуникацијске стратегије и сл.

Учешће у Уједињеним нацијама, НАТО-у, Европској унији или снагама коалиције у мисијама подршке миру, укључујући и борбу против тероризма, дио је укупног напора на превентивном дјеловању на отклањању модерних облика пријетњи безбједности, чиме Босна и Херцеговина доприноси демократизацији и изградњи безбједности и стабилности на ширем плану.

У овом контексту, Оружане снаге Босне и Херцеговине ће настојати да досегну потребан ниво опремљености и интероперабилности, компатибилности и способности за извршење заједничких и комбинованих операција са партнерима. Изазови повезани са миграцијама, организованим криминалом, илегалном трговином оружја и дроге, трговином бијелим робљем, тероризмом те све веће промјене климе и еколошке катастрофе, захтијевају модерне, ефикасне и јединствене Оружане снаге. Предсједништво Босне и Херцеговине је у 2016. години усвојило „Преглед одбране” и „План развоја и модернизације Оружаних снага Босне и Херцеговине 2017 – 2027”, на основу којег ће Министарство одбране Босне и Херцеговине и Оружане снаге Босне и Херцеговине у наредном периоду наставити активности на повећању ефикасности и модернизацији Оружаних снага Босне и Херцеговине.

На начелима заједничких вриједности - демократија, људска права и владавина права те узajамног уважавања и сарадње, Босна и Херцеговина је опредјељења да унаприједи своју улогу и значај у регионалној сарадњи кроз чврсте и пријатељске везе са свим заинтересованим земљама, као и јачање елемената јавне дипломатије за промоцију позитивних искорака Босне и Херцеговине на свим нивоима сарадње са чланицама НАТО савеза, као и осталим демократским земљама.

- ***Борба против тероризма и свих облика насилног екстремизма***

Борба против тероризма и свих облика насилног екстремизма, како ван Босне и Херцеговине, тако и потенцијално унутар њених граница, један је од основних инструмената за јачање безбједности земље. Поред међународних мисија, у које ће се Босна и Херцеговина укључивати према својим могућностима и интересима, јачање сарадње у борби против тероризма се огледа и у активном дијелењу информација у оквиру регионалних, европских и глобалних платформи.

Као чланица Глобалне коалиције за борбу против тероризма, Босна и Херцеговина ће, у складу са својим могућностима, радити и учествовати на сузбијању тероризма у свим својим појавним облицима. Представници Босне и Херцеговине активно ће наставити учествовати на радним састанцима у оквиру три радне групе, а то су: Радна група за борбу против финансирања тероризма, Радна група за борбу против насилног екстремизма и Радна група за стране терористичке борбе.

- **Регионална сарадња**

Надаље, узевши у обзир дугогодишње политичке, економске и културне везе са сусједним државама, интензивирање односа са њима и регионална сарадња уопште, у билатералном и мултилатералном смислу, је важан аспект јачања стабилности и безбједности. Што чешће размјене билатералних посјета и заједничке сједнице влада са земљама Западног Балкана, као и активно учешће у регионалним иницијативама, допринијеће повећању повјерења и разумијевања у региону, што је предуслов за све друге видове сарадње. Регионална сарадња је за земље процеса стабилизације и придруживања један од кључних услова интеграције у Европску унију, али и циљ сам по себи. У овом смислу, неопходно је да се кроз све расположиве механизме ради на тјешњој размјени искустава и знања те развоју заједничких пројеката.

Пут према унапређењу билатералних односа Босне и Херцеговине са другим државама, посебно сусједним, свакако је и рјешавање свих отворених питања у међусобним односима. С циљем напретка у овом смислу, први корак треба да буде анализа до сада постигнутог напретка те дефинисање јасног и кохерентног става Босне и Херцеговине о отвореним питањима и правцима њиховог коначног рјешавања.

Унапређење односа у регији је неопходно и због све израженије потребе за што снажнијом регионалном и европском безбједносном сарадњом, између осталог у заједничком дјеловању на плану миграцијских кретања, борбе против тероризма и насилног екстремизма, борбе против организованог криминала и илегалне трговине оружјем, борбе против *cyber* пријетњи те заједничке регионалне, енергетске и транспортне политике.

Босна и Херцеговина ће наставити сарадњу са земљама Западног Балкана у оквиру такозваног Берлинског процеса, који својим форматом и садржајем представља комплементаран дугорочни аспект интеграција Босне и Херцеговине и Западног Балкана у Европску унију.

Активно учествовање Босне и Херцеговине у регионалним иницијативама, од изузетне је важности за побољшање и трајну стабилизацију односа у регији, али и позиционирање Босне и Херцеговине као проактивног и конструктивног партнера. На свом путу ка европским интеграцијама, Босна и Херцеговина ће наставити давати конкретну подршку регионалној сарадњи и учествовањем представника Босне и Херцеговине у раду иницијатива као што су Брдо-Бриони процес, Процес за сарадњу у Југоисточној Европи/Савјет за регионалну сарадњу, Средњоевропска иницијатива, Јадранско - јонска иницијатива, Стратегија Европске уније за дунавску регију, Регионална иницијатива о миграцијама, азилу и повратку избјеглица, Регионална канцеларија за сарадњу младих Западног Балкана, Фонд Западног Балкана, итд.

- **Билатерална и мултилатерална сарадња**

Јачање билатералне сарадње са стратешким партнерима представља незаобилазни дио достизања стабилности и безбједности Босне и Херцеговине као активног међународног актера. Исто подразумијева настојања за даље унапређење сарадње са земљама са којима Босна и Херцеговина већ има висок ниво међусобне сарадње, као и са земљама за које постоје претпоставке за достизање сарадње стратешког карактера. Босна и Херцеговина ће кроз интензивирани политички дијалог тежити даљем развијању сарадње у свим значајним

областима, попут привреде, безбједности, културе, образовања, информационог, научно-истраживачког, технолошко-развојног рада, спорта и осталих облика сарадње.

На мултилатералном плану, Босна и Херцеговина ће додатно интензивирати своје учешће и сарадњу са најважнијим међународним организацијама, како из система Уједињених нација (УН), тако и са Савјетом Европе, Организацијом за безбједност и сарадњу у Европи (ОЕБС), Организацијом исламске сарадње (ОИС) те другим међународним организацијама. При томе ће се Босна и Херцеговина руководити општеприхваћеним принципима и вриједностима на којима почивају наведене међународне организације.

Кориштењем расположивих аналитичких капацитета и њиховим унапређењем, потребно је пратити развој односа и активности на међународном плану, од интереса за Босну и Херцеговину.

б) Економски просперитет

Економски развој Босне и Херцеговине, као отворене економије у непосредној близини заједничког тржишта Европске уније, увелико је детерминисан њеном способношћу да кроз повећање конкурентности повећа свој нето извоз, што ће посљедиčno постићи, између осталог, привлачењем квалитетних страних директних улагања.

Ефикасност економске дипломатије је условљена интерним реформским процесима, али од једнаке важности је и спољнополитички аспект који подразумијева промоцију постигнутог напретка кроз јавну дипломатију, проналажење адекватних тржишта за извоз из Босне и Херцеговине те привлачење квалитетних страних улагача. Чланство и активно учешће у мултилатералним организацијама попут Свјетске трговинске организације (WTO) је један од кључних циљева спољне политике Босне и Херцеговине у наредном периоду.

У контексту економског просперитета, Европска унија има значајну улогу за Босну и Херцеговину из најмање два разлога: Европска унија је мотор унутрашњих економских и социјалних реформи које конвергирају ка европским стандардима и један је од главних трговинских и инвестиционих партнера Босне и Херцеговине.

Активности економске дипломатије Босне и Херцеговине подразумијевају синхронизовану координацију дјеловања институција Босне и Херцеговине у чију надлежност спада израда докумената којима се промовише извоз, привлачење страних инвестиција, развојни потенцијали постојећих сектора привреде и индустрије и Министарства спољних послова Босне и Херцеговине и дипломатско-конзуларне мреже Босне и Херцеговине.

Фокус економске дипломатије ће такође бити и на организацији конкретних догађаја за сусрете привредника и других значајних субјеката из Босне и Херцеговине и других земаља кроз економске форуме, пословне/инвестиционе конференције, презентације за улагаче, што ће подстаћи директно повезивање и налажење рјешења за изазове који стоје на путу сарадње.

Посебну улогу у овом процесу требају имати ДКП-и Босне и Херцеговине којима морају бити доступне правовремене, корисне и тачне информације, како би исте биле искориштене за промоцију, кроз различите врсте комуникационих канала, писаних материјала, друштвених мрежа те стално ажурираних *web*-страница.

У циљу даљег јачања економије, са посебним акцентом на отварање радних мјеста и привредног приближавања Европској унији, Босна и Херцеговина ће подстицати

иновације, нове технологије, као и инвестирање на нивоу малих и средњих предузећа. Босна и Херцеговина ће се у контексту регионалног повезивања (превасходно у склопу Берлинског процеса) залагати за иницијативе о слободнијем протоку роба, услуга и капитала, слободнијем кретању квалификоване радне снаге, заједничком дигиталном приступу те успостављању динамичног простора за инвестиције.

- ***Допринос Циљевима одрживог развоја 2020 - 2030 (SDGs)***

Интензивирати активности на доприносу Босне и Херцеговине глобалним Циљевима одрживог развоја (SDGs) 2020 – 2030. Пружањем подршке усвајању Глобалног програма за одрживи развој до 2030. године, на Самиту УН-а 2015. године, Босна и Херцеговина се обавезала да ће покренути процес систематског праћења и прегледа спровођења овог глобалног програма рада који обједињује социјалне, економске и еколошке димензије развоја. За потпуно остварење овог циља од посебне је важности постићи договор о предвидивом, кохерентном и достатном финансирању за постизање одрживих развојних циљева. Према већ донесеним одлукама Предсједништва Босне и Херцеговине и Савјета министара Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина ће усвојити властити акциони план и мапу пута за постизање циљева одрживог развоја.

- ***Интензивирање сарадње са дијаспором Босне и Херцеговине***

Како би се интензивирала сарадња са дијаспором Босне и Херцеговине, а с циљем њеног доприноса развоју Босне и Херцеговине на различитим пољима, потребно је систематски јачати комуникацију и капацитете институција Босне и Херцеговине. Неопходно је отворити простор за брзу и ефикасну размјену информација о потенцијалима дијаспоре те о обостраној користи и могућностима сарадње у различитим областима развоја Босне и Херцеговине.

У овом смислу, ДКП-и Босне и Херцеговине ће одржавати интензивну комуникацију и сусрете са удружењима исељеника у сврху упознавања потенцијала дијаспоре Босне и Херцеговине, с нагласком на стручне и високообразовне кадрове те у сврху пословног удруживања. Од велике важности је такође повезивање привредника из дијаспоре са привредним субјектима у Босни и Херцеговини у циљу промоције обостраних потенцијала, а посебно могућности улагања у Босну и Херцеговину. У овом смислу, спољна политика Босне и Херцеговине ће се усмјерити на привлачење што већег броја високообразованих и пословно активних лица поријеклом из Босне и Херцеговине. Економска дипломатија ће, између осталог, у координацији са надлежним институцијама Босне и Херцеговине, за задатак имати презентацију систематских начина улагања за дијаспору у Босни и Херцеговини.

Кроз различите активности, у оквиру сарадње са дијаспором Босне и Херцеговине и њеним удружењима, важна је стална подршка промоцији значаја службених језика Босне и Херцеговине, очувања идентитета и културног наслијеђа.

Према Политици о сарадњи са дијаспором, Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине ће, у сарадњи са Министарством спољних послова Босне и Херцеговине, водити евиденцију о дијаспори (мапирање дијаспоре) у земљама са великим бројем исељеника из Босне и Херцеговине.

в) Заштита интереса држављана Босне и Херцеговине у иностранству и међународно-правна сарадња

Заштита држављана у иностранству је једна од основних функција дипломатско-конзуларне мреже сваке земље. Заштита интереса и помоћ босанскохерцеговачким држављанима који бораве у иностранству у остваривању њихових права те помоћ привредним субјектима који послују на тржиштима других држава, је основа конзуларног аспекта спољне политике Босне и Херцеговине.

У данашњем повезаном свијету када људи путују више него икад, конзуларна заштита је неопходна свуда у свијету. Свака будућа реорганизација дипломатско-конзуларне мреже у свијету треба водити рачуна о стварању услова за даље унапређење заштите наведених интереса Босне и Херцеговине. Мрежа почасних конзулата, кориштење модерних ИТ рјешења у комуникацији са дијаспором те преузимање најбоље праксе других земаља, биће узети у разматрање у настојању да се побољша комуникација, а с циљем промоције и заштите интереса држављана Босне и Херцеговине у свијету.

У државама гдје не постоји ДКП Босне и Херцеговине, на основу међународног права и у првом реду у сарадњи са земаљама из регије Југоисточне Европе, радиће се на стварању услова за пружање конзуларне заштите држављанима Босне и Херцеговине путем ДКП-а трећих земаља. Заједничко кориштење ДКП-а примјењиваће се гдје је то реално, финансијски исплативо и професионално ефикасно те са оним земаљама са којима Босна и Херцеговина има закључене билатералне споразуме који оквирно регулишу ову материју.

Међународноправни аспект спољне политике Босне и Херцеговине ће такође бити фокусиран на потписивање споразума о безвизном режиму за носиоце пасоша Босне и Херцеговине са што већим бројем држава, прије свега са оним за које се процијени да постоји значајан економски, дипломатски, културни, туристички или неки други интерес Босне и Херцеговине. Реципроцитет, безбједност и економски интерес ће бити кључне одреднице визне политике Босне и Херцеговине.

У контексту унапређења билатералних односа и мултилатералне сарадње, значајну улогу има и уговорно регулисање односа са другим државама и међународним организацијама. У том смислу, од пресудне важности је, такође, анализа потреба за потписивањем споразума из разних области те закључивање и ефикасно спровођење међународних споразума.

Конзуларна представништва Босне и Херцеговине, поред основне, конзуларне функције, имају задатак да унапређују економске односе, промовишу културну баштину Босне и Херцеговине те подстичу комуникацију и сарадњу са дијаспором и њеним удружењима и клубовима.

г) Промоција Босне и Херцеговине у свијету

Спровођење циљева из горе наведених стубова спољне политике, једним својим дијелом утиче на јачање четвртог стуба, а то је - побољшање угледа Босне и Херцеговине у свијету. Између поменутих стубова постоји и повратна спрега, па тако боља слика Босне и Херцеговине доприноси економском развоју, привлачењу инвестиција и смањивању одлива мозга из Босне и Херцеговине.

Јачање имица Босне и Херцеговине кроз широк спектар активности дипломатије Босне и Херцеговине је условљено интерним консензусом о заједничким вриједностима и

компаративним предностима Босне и Херцеговине. Постоји значајан простор за активности дипломатско-конзуларне мреже на усмјеравању горе наведених стратешких стубова ка обликовању новог наратива о Босни и Херцеговини и њеним грађанима. То подразумијева, између осталог, активну промоцију културе Босне и Херцеговине, њених конститутивних народа и свих осталих који живе у Босни и Херцеговини те достигнућа на пољима науке, спорта и иновација.

Спољна политика Босне и Херцеговине, прије свега кроз своју дипломатско-конзуларну мрежу али и друге учеснике у спољнополитичким активностима, би требала да интензивније ради на сљедећем:

- садржајније и ефикасније учешће у значајним међународним догађајима;
- промоција туристичких и пословних путовања у Босни и Херцеговини;
- промоција и развој концепта „земље поријекла” за извознике роба и услуга;
- бољи и опсежнији приказ у међународним медијима;
- кориштење савремених комуникацијских технологија за промоцију вриједности Босне и Херцеговине;
- даље јачање културних односа са другим државама и регионима.

Број: 01-50-1-936-27-1/18

Сарајево, 13. марта 2018. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Академик Драган Човић